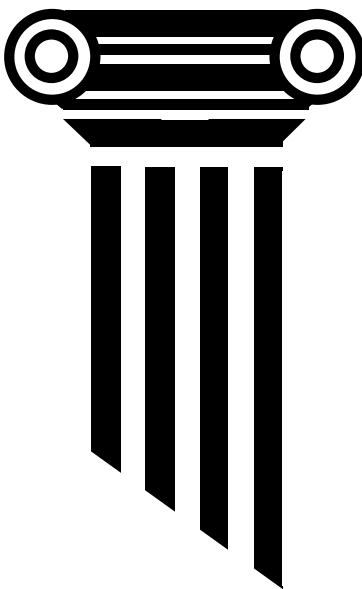

PERSEU

PERSEU

Perseu es un heroi d'origen argir, que figura entre els avantpassats directes de Heracles. El seu pare es Zeus, i per la seva mare descendia de Linceo e Hipermestra; per consegüent, de Dánao i Egipto.

Acrisi, avi de Perseu havia preguntat a l'oracle com podia tindre fills; el déu li va respondre que la seva filla Dánae en tindria un, i que seria el causant de la seva mort. Acrisi, espantat, va voler impedir el compliment del vaticini i va construir una camera subterrània de bronze, en la que va recluir a Dánae. No obstant, a pesar de les seves precaucions, Dánae va tenir un fill. Uns pretenen que el pare era Preto, germà de Acrisi, i que d'aquí surti la baralla que es va produir entre els dos germans; però el més corrent es afirmar que el seductor va ser el propi Zeus, que, transformat en pluja d'or, va penetrar per una esquerdada del sostre i va obtenir l'amor de la jove. Amb gran freqüència s'invocava aquesta versió del mite per simbolitzar la omnipotència dels

diners sobre els cors i per obrir les portes més sòlidament tancades.

Dánae que estava reclusa a la seva presó amb la seva nodrissa, va poder tenir en secret i criar al seu fill durant varis mesos. Però un dia el petit, jugant, va fer un crit, i Acrisi el va sentir. No volent creure que la seva filla hagués sigut seduïda per Zeus, va començar per donar mort a la nodrissa com a complice i va decidir llançar al mar a la seva filla i al seu net, tancats en cofre de fusta; el cofre va flotar a la ventura, i, finalment, va ser llençat a la costa de la l'illa de Sérifos. Els naufragats van ser recollits per un pescador que es deia Dictis, germà, segons es diu, del rei de l'illa, Polidectes. Dictis els va acollir a la seva casa i va educar al nen, que no va trigar a convertir-se en un adolescent de extraordinària bellesa i gran valor. No obstant, el rei Polidectes s'havia enamorat de Dánae, però no podia satisfer la seva passió perquè Perseu velava per la seva mare i el rei no s'atrevia a utilitzar la violència. Un dia Polidectes va convidar a un banquet a tots els seus amics, i va convidar també a Perseu. En el curs del dinar va preguntar quin

regal pensaven oferir-li. Tots van convenir en que el millor obsequi per a un rei era un cavall. Per la seva part, Perseu va respondre que, si era precís, li portaria el cap de la Gorgona. Al dia següent, tots els prínceps li van portar el cavall que havien ofert, excepte Perseu, que es va presentar amb les mans buides. Llavors Polidectes li va ordenar que anés en busca del cap de la Gorgona, sense la qual s'apoderaria de Dánae per la força. Segons una altra versió, Polidectes destinava aquests regals a Hipodamía, filla de Enómao, amb la que volia casar-se.

En aquesta dificultat, Hermes i Atenea van acudir en ajuda de Perseu i li van proporcionar els medis de complir el seu imprudent promesa. Seguint el seu consell, el jove va anar primer al trobament de les filles de Forcis, Enio, Pefredo i Dino, les tres Grayas, que tenien, entre les tres, un sol ull i un sol dent. Perseu es va apoderar d'aquest ull i d'aquest dent i es va negar a tornar-se'ls mentre no li indiquessin el camí que devia conduir-la a la mansió de les "Ninfas". Aquestes portaven sandàlies alades i un sac anomenat kibisis, així com el casc de Hades, el qual tenia la

qualitat de fer invisible a qui se'l posava. Las Ninfas li van entregar tots aquests objectes, mentre Hermes l'armava amb un falç de acer molt dur i tallant. Perseu es va dirigir llavors a la mansió de les Gorgones, Esteno, Euríale i Medusa, i les va trobar dormides. Només Medusa era mortal, per el qual podia esperar apoderar-se de el seu cap. Les Gorgones eren monstres, el seu coll estava protegit per escames de drac i ullals semblants als dels porcs senglars. Les seves mans eren de bronze i ales d'or, amb les que volaven. A sobre, la seva mirada era tan poderosa, que a tothom que mirava el transformava en pedra. Per tots aquests motius resultaven ser molts temibles i no era possible vèncer-les sense l'ajuda dels deus. Perseu es va elevar a l'aire gràcies a les sandàlies, i, mentre Atenea sostenia a sobre de Medusa un escut de bronze ficat en forma de mirall, ell va decapitar al monstre. Del coll decapitat de Medusa va sorgir un cavall alat, Pegaso, i un gegant, Crisaor. Després Perseu es va guardar el cap al sac i va emprendre la tornada. Les dos germanes de la víctima el van perseguir, però va ser inútil, ja que el casc de Hades els impedia veure'l.

En el seu camí de tornada, Perseu va passar per Etiopía, on va trobar a Andrómeda. Estava lligada a una roca, expiant unes paraules imprudents que havia proferit la seva mare Casiopea. Al veure a la bonica jove en tal perill, Perseu va sentir créixer un nou amor per ella i va prometre a Cefeo, el pare de Andrómeda, que llibertaria a la seva filla i li donava com a esposa. Aquesta proposició va ser acceptada, i Perseu, gràcies a les armes màgiques que portava, va poder matar fàcilment al monstre marí que anava a devorar a Andrómeda, i va conduir a la donzella al costat dels seus pares. Però el matrimoni va presentar dificultats. Andrómeda tenia un oncle, Fineo, que devia casar-se amb ella. Aquest Fineo, irritat per la projectada boda de la jove amb Perseu, va ordir un complot contra l'heroi. Però Perseu el va descobrir a temps i, mostrant el cap de la Gorgona a Cefeo i als seus ajudants, transformant-los en pedra.

Acompanyat de Andrómeda, Perseu va tornar a Sérifos. Allà la situació havia experimentat un canvi, degut a una acció violenta de Polidectes, qui, durant la seva absència, va voler apoderar-se

de Dánae per la força. Dictis i Dánae s'havien refugiat a prop dels altars, lloc tingut com asil inviolable. A la seva arribada, Perseu es va venjar de Polidectes. Va penetrar a la sala on el tira estava reunit amb els seus amics, i els va convertir a tots en estatués de pedra. Després va entregar el poder sobre de l'illa el seu pare adoptiu Dictis li va tornar a Hermes les sandàlies, el sac i el casc de Hades. Hermes el va restituir a les Ninfes, les seves legítimes propietaries, mentre Atena colocava el cap de Medusa al centre de l'escut.

Perseu va abandonar l'illa de Sérifos junt amb Andromeda per dirigir-se a Argos, la seva pàtria. Volia tornar a veure al seu avi, Acrisi. Però aquest, al esbrinar-se de les intencions de l'heroi i les tement el compliment de l'oracle segons el qual deia que havia de morir a mans del fill de Dánae, va fugir al país dels "pelasgos". Allí, el rei de Larisa, Teutámides, havia organitzat jocs en honor del seu difunt pare, i Perseu es va presentar per tal de participar en ells. Acrisi assistia també com a espectador. I he aquí que Perseu, al llançar el disc, va donar amb el qual a Acrisi al

peu i el va matar. Ple de dolor al saber l' identitat de la víctima, li va tributar honres fúnebres i va ordenar enterrar-lo a les afores de la ciutat de Larisa. No atrevint-se a anar a Argos per reclamar el tron de aquell a qui acabava de matar, va canviar Argos per Tirint, on regnava el seu cosí Megapentes, fill de Preto. D'aquesta manera, Megapentes va passar a ocupar el tron de Argos, i Perseu, el de Tirint. Se l'atribueixen fortificacions de Midea i de Micenes. Sobre els fills de Perseu i Andromeda, en van tenir un, Perses, considerat l'estirp dels monarques arquemènides. Present en moltes obres d'art antigues, es coneguda, sobretot, la gràcial escultura que en feu Benvenuto Cellini, conserva a la Loggia dei Lanzi, a Florència.

Una llegenda fosca de Perseu l'oponia a Dionis. Segons ella, s'hauria oposat victoriosament a la introducció del culte dionisiac en Argos e inclòs, durant un lluita amb el deu, l'hauria ofegat en el llac de Lerna. En aquest moment, Dionís hagués acabat la seva vida terrestre i hauria ocupat un lloc en el Olimp, reconciliat amb Hera. En el mateix combat, Perseu hauria donat mort a Ariadna.

En una altra versió presenta a Ariadna com a única víctima de Perseu. El heroi s'hauria reconciliat amb Dionís per mediació de Hermes.

Els mitografts de l'època romana explicaven que Perseu i Dánae, van ser llançats al mar per Acrisi, no habien abordat Sérifos, sinó a les costes del Lacio. Uns pescadors els havien collit en les seves reixes i els havien portat al rei Pilumno. Aquest es va casar amb Dánae, i amb ella va fundar la ciutat de Ardea. Turno, rei dels rútuks, seria un descendent d'aquest matrimoni. També es deia que Dánae va tenir de Fineo dos fills: Argo i Argeo, amb els quals va passar a Italia, establint-se en el emplaçament de la futura Roma. Argo hauria sigut mort per els Aborígens - salvatges indígenes que habitaven a les colines de Roma -, i el lloc de la seva mort va rebre per això el nom de Argiletum (de dos paraules que significaven la mort de Argo, Argi-letum).

AL·LUSIONS SIMBÒLIQUES, PSICOLÒGIQUES I CULTURALS

Les tres germanes Gòrgones s'inbolitzen l'enemic interior que cal combatre, les deformacions monstruoses de la psique. El motriu central del mite de Perseu no es altre que la dificultat d'afrontar Medusa: aquell qui mira el seu cap queda petrificat. Doncs be, mirar Medusa significa reconèixer la vanitat culpable, la culpabilitat vanitosament reprimida, allò que tothom defuig, allò que gairebé tothom refusa. A més, només una arma (el mirall de la veritat) pot protegir l'home del perill de Medusa.

Perseu venç i occeix Medusa. Decapita el monstre i s'enduu el cap com a trofeu. I de la sang que brolla de la nafra es dreça Crisàor (espasa d'or), símbol de l'espirtualització, i el cavall alat, símbol de la sublimació (Pegaso).

“Medusa era d'esplèndida bellesa, aspiració cobejada per inútils pretendents, i no havia en tot el seu cos part més admirable que els seus cabells; he conegut algú que assegurava haver-la vist. Hom diu que el sobirà dels mars la va

deshonrar en el temple de Minerva; es va girar la filla de Júpiter i es va cobrir el cast rostre amb l'ègida; i per tal que la cosa no quedés impune, va transformar la cabellera de Gòrgona en horripilants rèptils. I encara ara, per aterrir els seus enemics deixant-los esglaits, duu, davant del pit, les serpents que ella va crear”.

OVIDI, *Metamorfosis*, IV 793-800 (trad. J.A.Clua)